

# Werkplan Programmasecretaris Fairfok

## Opstellen Plan van Aanpak en procesbegeleiding bij de realisatie

16 oktober 2015

Geert van der Peet, Wageningen UR Livestock Research  
Programmasecretaris

### Inhoud:

1. Aanleiding
2. Visie Programmasecretaris
  - Doel
  - Beeld nog niet scherp
  - Transitie
  - Transitieproces
3. Uitvoering/aanpak
  - Plan van Aanpak
  - Transitie en monitoring
  - Fase 1 Opstellen plan van aanpak
    - Stappen fase 1
    - 1. Bilaterale gesprekken met betrokken stakeholders
    - 2. Analyse resultaten bilaterale gesprekken resulterend in het werkplan met afspraken kader
    - 3. Bespreking resultaat oriëntatiefase met opdrachtgever gericht op prioritering, invulling werkplan en vaststellen van het afsprakenkader.
  - Fase 2 Uitvoering en realisatie volgens plan van aanpak
    - Stappen fase 2
4. Betrokkenheid/belang derden
5. Tijdpad
6. Kritische succesfactoren (KSF)
7. Beheersaspecten
  - Betrokken partijen
  - Afstemming en rapportage
  - Personele kosten (tarieven EZ 2015)

## 1. Aanleiding

Rashonden<sup>1</sup> - dat wil zeggen honden met een stamboom - zijn in 2024 gezond en sociaal en hebben geen last van erfelijke aandoeningen en van gezondheidsproblemen door extreme uiterlijke kenmerken. Dat is de ambitie van de initiatiefnemer van projectplan Fairfok (hierna 'Fairfok'), de Raad van Beheer op Kynologisch Gebied in Nederland en alle partijen die Fairfok hebben opgesteld en op 27 november 2014 aan staatssecretaris Dijkema van Economische Zaken is aangeboden.

Aanleiding voor Fairfok is de maatschappelijke verontwaardiging over gezondheid- en welzijnsproblemen bij honden. Via de media wordt de maatschappij verder opgestookt, gestart vanuit de UK en in Nederland via de media zoals uitzendingen van Zembla en Radar, in dag- en weekbladen en via (maatschappelijke) organisaties. Het beeld is ontstaan dat rashonden door eenzijdig fokken op uiterlijke raskenmerken, maar ook door inteelt door fokken met een kleine en gesloten populatie, per definitie ziek zijn en dat het houden van een rashond vragen om problemen is.

Op basis van literatuur, analyse en discussie over de 'gezonde en sociale hond in Nederland' wordt de volgende concretisering van het probleem genoemd:

- a) Een te kleine, gesloten populatie van een ras met daardoor kans op hoge verwantschap en inteelt kan leiden tot het veelvuldig voorkomen van erfelijke aandoeningen;
- b) In een aantal rassen is gefokt op extreme uiterlijke kenmerken met als gevolg het ontstaan van gezondheid- en welzijnsproblemen.

Dit blijkt ook uit onderzoek van Maurice de Hond en Kay van der Linde in opdracht van de Raad van Beheer. Gevraagd naar wat de beleving is, werden de hierboven genoemde punten aangegeven.

De discussie spitst zich in het algemeen toe op rashonden en look-alikes, die dan gemakshalve op een hoop geveegd worden. Op dit moment is nog niet duidelijk of er een verschil is in aandoeningen tussen beide groepen. Wel is duidelijk dat de groep look-alikes in het zogenaamde incidentieonderzoek aanzienlijk groter is dan de groep rashonden en dat daarmee look-alikes het beeld bepalen.

Een basis om de problematiek binnen de rashondenfokkerij aan te pakken bestaat door een gedegen registratiesysteem met zekerheid over de afstamming van de pup, zijn ouders en hun gezondheid/gedrag. De rashondenfokkerij is goed georganiseerd, en kan derhalve op een gestructureerde manier onderzoeken hoe problemen aangepakt moeten worden. Dit laat onverlet dat ook gezondheid, welzijn en sociaal gedrag bij niet-rashonden waar nodig verbeterd moeten worden.

Fairfok noemt als ambitie dat per 2018 de hondenfokkerij een diervriendelijke en verantwoorde sector is en als zodanig ook algemeen bekend staat. Om dit te realiseren staat in Fairfok een breed pakket aan maatregelen beschreven met verantwoordelijkheid voor de verschillende betrokken partijen. Het succes hangt af van het gehele pakket aan maatregelen dat tot het gewenste resultaat moet leiden alsmede de transitie in de hondenwereld naar een cultuur en houding van alle betrokkenen gericht op een gezonde en sociale hond.

Ten behoeve van de implementatie en bewaking van het proces van Fairfok is een programmasecretaris benodigd. De staatssecretaris heeft aangegeven Fairfok te willen ondersteunen en heeft toegezegd hiervoor een programmasecretaris beschikbaar te stellen. Op basis van deze toezegging is door de Raad van Beheer een programmasecretaris aangesteld.

De programmasecretaris heeft voor zijn werkzaamheden onderhavig werkplan opgesteld met doelstellingen en uit te voeren activiteiten in het kader van het Fairfokprogramma van de sector met stakeholders uit de gezelschapdierensector. Onderstaand worden zijn werkzaamheden beschreven, in het document verder benoemd als "Werkplan".

Dit werkplan heeft als gewenste impact dat de ambities van Fairfok met benodigd instrumentarium gerealiseerd worden en dat alle partijen zo in beweging komen. De eerste partijen die hun verantwoordelijkheid nemen en zo voorop lopen, vormen het vliegwiel die met hun voorbeelden en

---

<sup>1</sup> Rashonden zijn honden met een stamboom. Honden zonder stamboom die fenotypisch identiek zijn aan rashonden, noemen wij look-alikes.

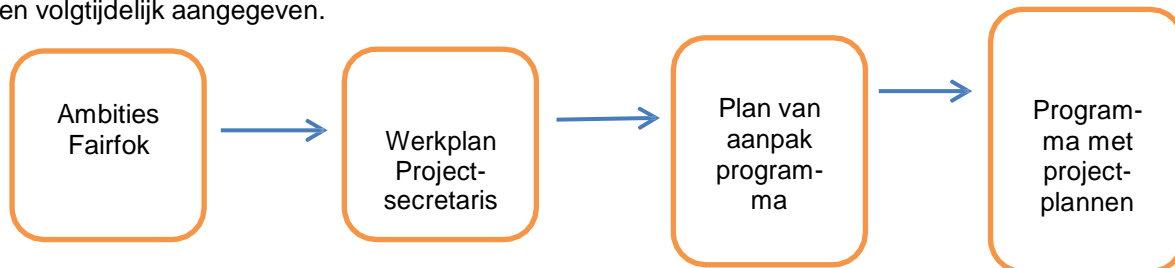
resultaat ook anderen in beweging brengen. Dit geldt van fokker tot consument, van dierenarts tot keurmeester en voor onderzoek en voorlichting.

## 2. Visie programmasecretaris

### **Doel**

Uiteindelijk gaat het bij Fairfok om het realiseren van een gezonde en sociale hond, een plan geïnitieerd door de Raad van Beheer met als eerst verantwoordelijke de fokker zelf, maar voor het bereiken van de doelstelling verantwoordelijkheid bij alle betrokken stakeholders. Met grote zorgvuldigheid heeft de Raad van Beheer gewerkt aan het verkrijgen van commitment voor Fairfok bij de rasverenigingen en fokkers. Hiervoor dient er een plan van aanpak voor een programma te komen en dient het programma te worden uitgevoerd.

De samenhang tussen de ambities van Fairfok, dit voorliggende werkplan van de projectsecretaris en het plan van aanpak van het programma met de uitvoering in projectplannen is hieronder schematisch en volgtijdelijk aangegeven.



### **Beeld nog niet scherp**

Op dit moment is het beeld hoe de realisatie en werkwijze in de toekomst zal zijn en wie er wat moet doen nog niet volledig helder. Het beeld gaat enerzijds om gezondheid en welzijn, hoe inteelt een rol speelt, maar ook hoe fokken op specifieke kenmerken tot problemen kan leiden. Anderzijds gaat het om wat nodig is om de problemen aan te kunnen pakken. Fairfok praat over een transitieproces om de veranderingen in de fokkerij vorm te geven waarbij alle stakeholders uit de hondenwereld betrokken zijn en een eigen verantwoordelijkheid hebben, niet alleen bij het opstellen van Fairfok, maar ook direct bij de realisatie.

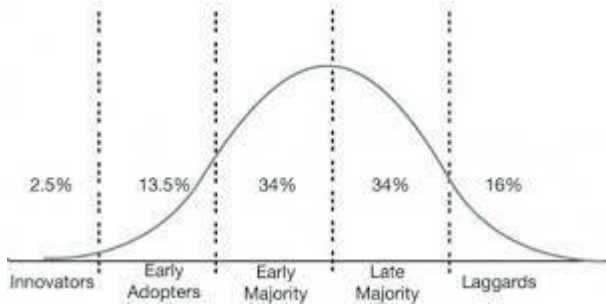
### **Transitie**

Voor het bewerkstelligen van die transities zijn tal van samenhangende systeeminnovaties nodig: vernieuwingen op het niveau van technologieën, gedrag en doelstellingen, regels en organisatievormen. Dit is ingrijpend en vraagt bewustwording en kiezen uit mogelijke oplossingen die gezamenlijk gedragen en uitgevoerd worden. Een dergelijk proces vraagt ook tijd. Juist omdat het ingrijpend is, helpt het om met de kernspelers zoals de fokkers, fokkerijadviseurs, dierenartsen, keurmeesters, rasverenigingen of belangenverenigingen samen te praten over het doel, hoe dat gerealiseerd zou kunnen worden en de mogelijke weg ernaar toe gemeenschappelijk krijgen. Maar tevens zal gesproken moeten kunnen worden over de knelpunten en hoe die op te lossen zijn. Het succes van Fairfok hangt af van de verantwoordelijkheid die iedere partij individueel neemt; maar hangt vooral ook af van de samenwerking en de gezamenlijke verantwoordelijkheid om Fairfok tot een succes te maken.

### **Transitieproces**

Vanuit het programma zal een eerste aanzet startdocument worden opgesteld met het ideaal beeld in de toekomst, en de verantwoordelijkheid in samenhang met anderen die iedere partij daarbij heeft aangegeven te willen nemen. Dit plaatje maakt de onderlinge afhankelijkheid en het belang dat alle partijen verantwoordelijkheid nemen helder. Maar het geeft ook het eindbeeld: Streefbeeld voor het fokbeleid van een rasvereniging en de fokker die "Fair" fokt en hoe de ondersteuning van alle partijen daaraan hebben bijgedragen. Dit startdocument helpt bij het voeren van de gesprekken met stakeholders gericht op het realiseren van de ambities van Fairfok. Het helpt het vliegwiel op gang te helpen met partijen waar energie zit, eventuele belangentegenstellingen bespreekbaar te maken maar vooral ook de onderlinge afhankelijkheid aan te geven waar meerwaarde zit in samenwerking. Het streefbeeld kan op basis van best practices voor achterblijvers een stimulans zijn om zelf aan de slag te gaan. De mate waarin alle partijen verantwoordelijkheid nemen is bepalend voor het uiteindelijk doel: Fairfok door alle fokkers, van stamboomhonden als ook van look-alikes en niet-rashonden.

Bij het realiseren van deze hogere doelstelling Fairfok zal de transitietheorie als uitgangspunt worden gebruikt. Dat vraagt o.a. onderkennen en benutten van de eerste groep die succesvol vernieuwingen doorvoert die leidt tot 'fair' fokken. Vanuit deze eerste groep "innovators" vervolgens de aandacht richten op de grote groep 'volgers'. De grote vraag zal zijn: hoe stimuleer je de grote groep 'volgers' om 'fair' te fokken? De focus



verschuift in de loop van de tijd van de Innovators naar de Early Adopters en de Early Majority.

Voorstel is om te starten met de rasverenigingen die aangeven zelf aan de slag te willen (of zijn) en waar bij voorkeur voldoende gegevens beschikbaar zijn. Variatie met kleine en grotere rassen heeft de voorkeur. Voorts het benutten van positieve ervaringen van de verenigingen die al goed aan de slag zijn.

### 3. Uitvoering/aanpak

Het programma kent twee fasen, een voorbereidende en uitvoerende fase:

#### 1. Plan van aanpak

Op basis van Fairfok met ambities en maatregelen komen tot een concreet plan van aanpak voor een programma leidend tot het realiseren van de doelstelling: een gezonde en sociale hond:

- a. Van alle betrokken stakeholders: wie doet wat wanneer, weergegeven in deelactiviteiten inclusief de onderlinge samenhang of afhankelijkheid voor realisatie;
- b. Welke rasverenigingen en fokkers zijn bezig of hebben aangegeven aan de slag te willen met Fairfok. Deze groep zal benut worden als 'voorlopers' om van te leren en te benutten om de grote massa te motiveren aan de slag te gaan.

#### 2. Transitie en monitoring

Uitvoering en realisatie van het programma waarbij per deelactiviteit een projectplan wordt opgesteld.

De kernspelers zijn verantwoordelijk voor de uitvoering van Fairfok overeenkomstig de door hen zelf in fase 1 aangegeven acties en tijdfasering. De programmasecretaris houdt als onafhankelijke overzicht van de voortgang van het programma Fairfok, hij initieert, begeleidt en bewaakt het (transitie)proces door het mede uitwerken van en in gang zetten van de projectplannen en het opzetten en uitvoeren van een monitoring waarbij de voortgang van het programma wordt gemonitord, in kaart brengen van eventuele knelpunten en met de verantwoordelijken zoeken naar oplossingen. Bijvoorbeeld door het leggen van verbindingen met de juiste partijen die kunnen bijdragen aan het wegnemen van een probleem.

Bovenstaande plan van aanpak levert het afsprakenkader als basis voor toetsing en bespreking van de voortgang van Fairfok. Hierover wordt jaarlijks gerapporteerd

De aanpak is een werkwijze van grof naar fijn waarbij fase 2 na afronding van fase 1 concreter wordt gemaakt.

#### Fase 1: Opstellen plan van aanpak

Uitgangspunt van het werkplan is dat op basis van Fairfok met ambities en maatregelen een geconcretiseerd en samenhangend pakket van projecten wordt opgesteld met aangegeven wie wat wanneer doet. Het plan van aanpak is tevens het afspraken kader dat als basis dient voor de procesbewaking in fase 2.

Fairfok benoemt de volgende ambities met voorgenomen datum van realisatie.

jaar	Ambities Fairfok
2014	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Projectplan 'Fairfok' gereed. Actie alle stakeholders.</li> <li>• Verplichte DNA afname en afstammingscontrole bij alle pups. Vastgelegd in een DNA databank. Actie Raad van Beheer.</li> </ul>
2015	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Vanaf dit jaar worden alle rasstandaarden die aanleiding kunnen geven tot welzijnsproblemen bijgesteld. Voor rassen waarvan Nederland niet de rasstandaard beheert moet overleg plaatsvinden met het land van herkomst. Actie Raad van Beheer.</li> <li>• Alle Nederlandse keurmeesters weten dat gezondheid en welzijn van de hond leidend zijn en dat het uiterlijk pas beoordeeld mag worden als gezondheid en welzijn geborgd is. Actie Raad van Beheer.</li> <li>• Aantal NL keurmeesters is minimaal 50% per tentoonstelling en gegarandeerd en afgestemd op het uitgangspunt 'gezondheid en welzijn boven rasspecifieke kenmerken'. Actie Raad van Beheer.</li> <li>• Dierenartsen werken actief op basis van de Richtlijn 'Tegengaan van erfelijke en/of schadelijke raskenmerken bij honden en katten' actief aan bewustwording en kennisoverdracht op hondeneigenaren. Actie van KNMvD.</li> <li>• Nascholing van dierenartsen en medewerkers in dierenartspraktijken tav fokkerij en genetica is gemeengoed. Actie KNMvD, ondersteund door Raad van Beheer en groen onderwijs.</li> <li>• Website met Rashondengids waarmee de kandidaat-hondenbezitter op een laagdrempelige en toegankelijke wijze toegang heeft tot wetenschappelijk gefundeerde informatie over het desbetreffende ras, de gezondheid en de kans op erfelijke aandoeningen. Actie LICG.</li> <li>• Op de website in 2015 start met een beslisboom (test) met als titel 'Welke hond past bij mij?' om de kandidaat-hondeneigenaar te helpen een verantwoorde keuze te maken. Actie Raad van Beheer. Doorloop naar 2016.</li> </ul>
2016 - 2017	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Bij de ca 40 aandachtstrassen worden de besten van het ras beoordeeld door een team onafhankelijke dierenartsen. Dient nog ter besluitvorming aan AV van Raad van Beheer te worden voorgelegd. Actie Raad van Beheer.</li> <li>• Vanaf dit jaar stimuleren Raad van Beheer, overheid en branche ongeacht ras of afstamming dat hondeneigenaren een gedrags- en gehoorzaamheidskursus volgen. Actie alle stakeholders.</li> <li>• Mbv DNA diagnostiek worden klinische ziektebeelden door erfelijke aandoeningen in enkele generaties bijna geheel teruggedrongen. Universiteit Utrecht neemt de verantwoordelijkheid voor het mogelijk maken van de DNA diagnostiek. Dit moet fokkers helpen bij fairfok. Actie Universiteit Utrecht en Raad van Beheer.</li> </ul>
2018	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Hondenfokkerij is diervriendelijke en verantwoorde sector.</li> <li>• Sector staat bekend voor bovengenoemd punt.</li> <li>• Bij alle fokkers is gezondheid, welzijn en sociaal gedrag van reu en teef leidend en bepalend voor fokdoelen.</li> <li>• De stamboom, afgegeven door de Raad van Beheer, groeit uit tot een soort 'keurmerk': 'Fairfok'. Dat wil zeggen dat de stamboom duidelijk inzicht geeft in de inspanning van de fokker om tot gezonde(re) en sociale honden te komen. Actie Raad van Beheer.</li> <li>• In de toekomst weten nieuwe eigenaren van een rashond dat er al het mogelijke is gedaan opdat de hond goed past in zijn nieuwe omgeving, rasspecifiek gedrag vertoont en alert is. Rashonden hebben een zo lang en gezond mogelijk leven. Actie Raad van Beheer</li> <li>• Fokkers, beleidsmakers, eigenaars, kopers en andere belanghebbenden hebben zoveel kennis van fokkerij dat verantwoorde en betere keuzes gemaakt kunnen worden. Actie LICG in samenwerking met Wageningen UR en Has hogeschool Den Bosch.</li> </ul>
2019	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Het percentage zieke rashonden is teruggebracht van 40% (2014) naar maximaal 25%. Actie Raad van Beheer.</li> </ul>
2024	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Het percentage zieke rashonden is teruggebracht naar maximaal 10%. Actie Raad van Beheer.</li> </ul>

### Stappen fase 1

Om in het plan van aanpak te komen tot de concretisering van deze ambities uit Fairfok worden door de programmasecretaris de volgende stappen genomen:

1. Bilaterale gesprekken met betrokken stakeholders gericht op
  - Met welke acties de stakeholder aan de gang is of wil gaan, aan welke ambitie ze werkt. Wat is daarbij de planning? Wat helpt om de actie tot een succes te maken en wat zijn mogelijke knelpunten of remmende factoren.

- Specifiek voor enkele rasverenigingen zal in overleg met de Raad van Beheer worden vastgesteld met welke rasverenigingen gesproken wordt waarbij in ieder geval vertegenwoordigd rasverenigingen die:
    - a. al een fokkerijprogramma hebben lopen,
    - b. die intentie hebben te gaan starten en
    - c. waarvan verwacht wordt dat ze moeite hebben om met Fairfok aan de slag te gaan om beter de belemmeringen te begrijpen.
  - Vragen zullen zich richten op:
    - a. Wat kunt u zelf bij de aanpak van de uitdaging; wie of wat heeft u nog nodig?
    - b. Wanneer moet wat bereikt zijn (mijlpaal)
    - c. Bent u voor succes afhankelijk van andere stakeholders en zo ja, wat en wie betreft dat? Dit bijvoorbeeld gerelateerd aan de actiepunten van bijvoorbeeld KNMvD, Universiteit Utrecht en Wageningen of de communicatie.
  - Specifiek voor rasverenigingen en fokkers zal het gesprek zich vooral ook richten op de mate van erkenning van het probleem:
    - a. In welke mate ervaart u voor uw ras een probleem
    - b. Afhankelijk van het antwoord
      - als er erkenning is van het probleem doorpraten over hoe eraan gewerkt kan worden
      - als geen erkenning van probleem: strategie gericht op informeren (vlgs transitietheorie)
  - Specifiek voor de beroepsmatige fokkers fokkend binnen de Vereniging voor Beroepsmatige Kennelhouders (VBK) zullen vergelijkbare vragen worden voorgelegd als voor officiële rasverenigingen. Besproken worden in hoeverre ze bereid zijn tot een duurzaam fokbeleid en daarvoor gebruik willen maken van het aanbod van de Raad van Beheer.
2. Analyse resultaten bilaterale gesprekken resulterend in het werkplan met afsprakenkader
- Weergave van een globaal overzicht met ambitie, benodigde actie versus wat wordt opgepakt door de stakeholders. Te weten:  
Raad van Beheer, Universiteit Utrecht Faculteit Diergeneeskunde, Rasverenigingen, Koninklijke Nederlandse Maatschappij voor Diergeneeskunde (KNMvD), Wageningen University and Research Centre, Koninklijke Hondenbescherming, Platform Verantwoord Huisdierenbezit (PVH), Stichting Zeldzame Huisdierenrassen (SZH), Landelijk InformatieCentrum Gezelschapsdieren (LICG), HAS Hogeschool Den Bosch en Citaverde College.  
Het wordt niet uitgesloten dat andere partijen zich aansluiten. In het bijzonder geldt dit voor de VBK waar eveneens mee gesproken zal worden gericht op ambitie en de mate waarin ze verantwoordelijkheid willen en kunnen nemen aansluitend bij de ambitie en doelen van Fairfok.
  - Concretisering in een *technisch/inhoudelijk* overzicht van deelprojecten en mijlpalen. Dit overzicht vormt een basis voor het afsprakenkader. Het geeft concreet aan wie wat wanneer gerealiseerd wil hebben. Voorts zal onderscheid gemaakt worden naar hoofd- en deelprojecten inclusief onderlinge dwarsverbanden en afhankelijkheden van de deelprojecten. Denk aan de kennis, ervaring en instrumenten van Utrecht en Wageningen om de fokproblemen aan te pakken en die beide nodig zijn of de acties die de verschillende stakeholders nemen en de communicatie hierover naar de verschillende doelgroepen.
  - Voorts concretisering in een *procesmatig* overzicht gebaseerd op een stakeholder analyse.
    - a. bij welke acties/stakeholders zit veel energie en ambitie: inzetten op de innovators en early adapters en met deze rasverenigingen komen tot de eerste afspraken. Analyseren van de drijfveren van deze groep voorlopers, wat ze zelf als meerwaarde zien.
    - b. bij welke acties/stakeholders is het lastig beweging te creëren; spelen er belangen? De analyse resultaten van de voorlopers benutten om draagvlak en beweging te creëren en uitvoering van fair fokken mogelijk te maken.
    - c. wat is de samenhang tussen acties en stakeholders (wie is van wat of wie afhankelijk)
  - Basis voor de opzet voor het uitvoeren van de monitoring in nader te bepalen frequentie met opdrachtgevers de voortgang te monitoren en gedurende het traject accenten te leggen.
3. Bespreking resultaat oriëntatiefase met opdrachtgever gericht op prioritering, invulling werkplan en vaststellen van het afsprakenkader.

## Fase 2: Uitvoering en realisatie volgens plan van aanpak

De ondertekenaars van Fairfok hebben de verantwoordelijkheden voor het realiseren van de eigen ambities en deze verantwoordelijkheden kunnen niet door de programmasecretaris worden overgenomen. De programmasecretaris zal in deze fase het proces initiëren/aanjagen en bewaken, de stakeholders ondersteunen, verbinden en blijvend inzetten op het creëren van beweging. Hiervoor worden geschikte werkwijzen opgezet. Daarbij is te denken aan

- het faciliteren van niches, eerste rasverenigingen die aan de slag willen om genetische aandoeningen aan te pakken in relatie met de verantwoordelijkheden van alle ondertekenaars van Fairfok.
- organiseren dat de adoptiecurve diverse malen wordt doorlopen gericht op het werken aan krijgen van kennis, werken aan houding en realisatie in gedrag.

Voorwaarde voor het creëren van echte meerwaarde en het realiseren van de transitie en ambities van Fairfok is bouwen aan onderling vertrouwen tussen de kernspelers en programmasecretaris. De programmasecretaris zal vanuit onafhankelijkheid moeten werken aan het verkrijgen van vertrouwen. Dit vertrouwen is nodig om voorwaarden voor succes en knelpunten goed te kunnen doorgronden en het transitie proces te versnellen. Een belangrijk aandachtspunt hierbij vormt het belang om een samenwerking op te zetten die leidt tot een degelijke integratie van de verschillende visies op de fokkerij aanpak.

### **Stappen fase 2**

Hoewel deze fase later in het traject geconcretiseerd wordt, worden voor de programmasecretaris de volgende stappen en werkzaamheden voorzien.

1. Opzet en uitvoering van de monitoring van het plan van aanpak.
  - Gegeven het plan van aanpak met afsprakenkader worden waar mogelijk indicatoren benoemd om de voortgang te meten.
  - Analyse van de resultaten met aanbevelingen gegeven de voortgang.
2. Stakeholders, die knelpunten melden met de relevante sectorpartijen, ondersteunen bij het vinden van oplossingen.

Dat kan zijn door het agenderen van het probleem, bespreekbaar maken van het probleem, beleggen van een breder overleg ter oplossing van het probleem.
3. Een veelgenoemde zorg om de doelen van Fairfok te kunnen realiseren is de look-alikes en illegale hondenhandel. De ondertekenaars van Fairfok hebben veel minder tot geen vat op deze groep. Het vraagt de ontwikkeling van een strategie om ook hier vooruitgang te boeken.
4. Benutten van de successen van de voorlopers als showcase. De successen van het uiteindelijke doel 'gezonde en sociale hond' worden mede bepaald door de verantwoordelijkheid die alle stakeholders nemen. Het zichtbaar maken hiervan heeft de intentie om tevens de achterblijvers (breed van fokker tot stakeholders achter Fairfok) te laten bewegen. Van belang is wat de voorloper wil bereiken met zijn actie, wat de achterliggende drijfveer, beweegredenen en meerwaarde is. Voorts is voorwaarde de behoefte van de volger te kennen: aan welke informatie heeft hij behoefte?
5. Opstellen van de voortgangsrapportage ten behoeve van:
  - Alle stakeholders om waar van toepassing de achterban zoals rasverenigingen, dierenarts praktijken te informeren en het eigen beleid waar nodig aan te passen.
  - EZ voor het kunnen nemen van de beleidsverantwoordelijkheid en het kunnen informeren van de staatssecretaris / Tweede Kamer.
6. Communicatie  
Dit is specifiek gericht op de gewenste cultuuromslag van alle betrokkenen inclusief de koper van een pup. Dit vraagt om een communicatiestrategie passend bij de specifieke situatie van Fairfok. Communicatie zal zich richten op betrokken stakeholders en op de omgeving (zoals consumenten).

## **4. Betrokkenheid/belang derden**

De diverse stakeholders verschillen in de mate van betrokkenheid en motivatie om de doelen en ambities van Fairfok te realiseren. Bij de uitvoering van het plan van aanpak gaat de grootste aandacht ook uit naar de eerste groep van stakeholders die cruciaal zijn voor het succes van het realiseren van Fairfok.



1. De Raad van Beheer, die initiatiefnemer is en op veel punten verantwoordelijkheid en het voortouw neemt in de aanpak van de problematiek. Draagvlak bij de hondenfokkers (en bijbehorende rasverenigingen) is cruciaal. Fairfok heeft impact als de fokkers fair fokken.
2. Alle stakeholders die Fairfok hebben ondertekend en vaak 'ondersteunend' aan Fairfok zijn met een duidelijke eigen verantwoordelijkheid bij de realisatie van Fairfok: Universiteit Utrecht - Faculteit Diergeneeskunde, Koninklijke Nederlandse Maatschappij voor Diergeneeskunde (KNMvD), Wageningen University and Research Centre, Landelijk InformatieCentrum Gezelschapsdieren (LICG).
3. Mee de intentieverklaring ondertekend en secundair ondersteunend aan de realisatie (vanuit betrokkenheid, opleiding of maatschappelijk draagvlak): Koninklijke Hondenbescherming, Platform Verantwoord Huisdierenbezit (PVH), Stichting Zeldzame Huisdierenrassen (SZH), HAS Hogeschool Den Bosch en Citaverde College.
4. De beroepsmatige fokkers en handelaren, zowel zelfstandig als verenigd in de VBK. Niet mede ondertekenaars van Fairfok, maar wel belangrijk met de vele (ras)honden die beroepsmatig in Nederland gefokt worden en de doelstelling om gezondheid en welzijn van alle honden te verbeteren en of waarborgen.
5. De overheid met wetgeving, handhaving en bij de aanpak van de illegale import en handel in honden.
6. Consumenten/ pup kopers (belang van creativiteit in communicatie om deze doelgroep te bereiken).

## **5. Tijdpad**

### **2015:**

- Oktober 2015: Onderhavig werkplan programmasecretaris Fairfok gereed
- Oktober: start fase 1
- Oktober/november: vaststelling werkplan programmasecretaris Fairfok door stakeholders Fairfok. Een eerste tussenevaluatie van acties sinds de presentatie Fairfok rapporteren tbv stakeholders Fairfok.
- September – december gesprekken met betrokken stakeholders; vervolg uitvoering fase 1
- Februari 2016: concept plan van aanpak met afsprakenkader gereed

### **2016:**

- Opzet en uitvoering van de monitoring van het plan van aanpak
- Stakeholders die knelpunten melden ondersteunen bij het vinden van oplossingen.
- Benutten van de successen van de voorlopers: rasverenigingen en ondersteunende partijen, als showcase en mogelijkheid om de volgers in beweging te krijgen.
- Communicatie
- Najaar 2016 formele rapportage voortgang opstellen en voorleggen aan betrokken stakeholders Fairfok.
- Evalueren met EZ en de Raad van Beheer of het project erin slaagt voldoende beweging te creëren en perspectief heeft voor continuering. = go/no go

### **2017:**

- Vervolg realisatie plan van aanpak:
  - acties via nader te bepalen Rasverenigingen
  - acties ambities 'Fairfok'

### **2018:**

- Monitoring einddoelstelling
- Publicatie en communicatie van einddoelstelling en resultaten

## 6. Kritische succesfactoren (KSF)

Het succes van het project is afhankelijk van meerdere factoren.

- Voor veel partijen geldt het belang van commitment bij de achterban en het bestuur dat invulling ambitie en voortgang beïnvloedt; met name:
  - De Raad van Beheer
  - De KNMvD
  - Beroepsmatige fokkers VBK
- Voor een succesvol kunnen functioneren van de programmasecretaris is een nauwe relatie met de Raad van Beheer met voldoende beschikbare tijd voor afstemming cruciaal. De vele verantwoordelijkheden die bij de Raad liggen en de hoge werkdruk bij de directie zijn een KSF voor het steeds snel kunnen afstemmen en waar nodig kunnen nemen van besluiten.
- De visie hoe de genetische doelen het best bereikt worden verschilt en vraagt nauwe samenwerking tussen wetenschappers van Utrecht en Wageningen wat voor de doelstelling het best passend is. De samenwerking tussen Utrecht en Wageningen moet leiden tot de gewenste win-win situatie.
- Transitieproces: belangen en cultuur
  - De cultuur in de hondenfokkerij is er bij een aantal fokkerijorganisaties onvoldoende vanwege het niet registreren en publiceren van gewenste of ongewenste eigenschappen. Dit zal voor succesvol fokbeleid wel nodig zijn.
  - De beroepsmatige fokkerij kent totaal andere belangen en zal de maatschappelijke druk zich ook moeten aanrekenen en het belang van de hond (gezondheid en welzijn) leidend moeten laten zijn. Dit heeft spanning met het korte termijn doel van winst maximalisatie
  - De hondenwereld kenmerkt zich door een veelheid van meningen en belangen die vaak op het scherpst van de snede worden uitgespeeld. De intenties van rasverenigingen, beroepsmatige fokkers en/en andere stakeholders kunnen door ageren uit bekende en onbekende hoek onder druk komen staan of geheel teniet worden gedaan.
  - Veel van het werk binnen rasverenigingen wordt gedaan door vrijwilligers. De ervaring leert dat afwegen van belangen bij vrijwilligers met de eigen idealen vaak lastiger is dan bij professionals. Tegelijkertijd staat bij professionals/beroepsmatige fokkers het inkomen uit de fokkerij centraal. De onvoorspelbaarheid van processen is groot.

## 7. Beheersaspecten

### **Betrokken partijen**

*Financier:* EZ, ANK, Contactpersoon Saskia Beers;  
*Inhoudelijk:* DAD, Contactpersoon: Jan Willem Zijlker

*Opdrachtgever:* Fairfok stuurgroep 'breed' (ondertekenaars/verantwoordelijken ambitie Fairfok)

*Opdrachtnemer:* Geert van der Peet (Wageningen UR-livestock Research)

*Gedelegeerd opdrachtgever/Administratief verantwoordelijke voor programmasecretaris:* Raad van Beheer

*Projectteam:* in overleg met Raad van Bestuur nader vast te stellen en in te huren deskundigen. Bestaande uit enkele vertegenwoordigers van de ondertekenaars van Fairfok die als brainstormgroep en kennisbron dienen.

### **Afstemming en rapportage**

Programmasecretaris wordt bijgestaan door Raad van Beheer. Hieronder wordt verstaan advisering en ondersteuning bij activiteiten van de programmasecretaris richting aangesloten rasverenigingen (raad en daad).

Projectsecretaris wordt bijgestaan door een projectgroep met ten minste deskundigen uit veterinaire en foktechnische hoek.

Minimaal eens per jaar zal de voortgang van Fairfok besproken worden met de ondertekenaars en opstellers Fairfok verenigd in de 'Fairfok stuurgroep breed'.

Jaarlijks in het najaar formele voortgangsrapportage voor ondertekenaars Fairfok in het algemeen en Raad van Beheer en EZ in het bijzonder; Nader te maken afspraken over rapportages (bv als basis voor Tweede Kamer)

